



ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΕΥΧΟΣ 3ο/2023

Συνέντευξη Τύπου | Αθήνα 19 Οκτωβρίου 2023

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κύρια σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του ΙΟΒΕ για την Ελληνική Οικονομία που παρουσιάστηκε στις 19/10/2023:

- Η **παγκόσμια οικονομία** συνεχίζει να μεγεθύνεται το πρώτο εξάμηνο του 2023, αν και με σαφώς πιο υποτονικό ρυθμό ως συνέπεια του υψηλού πληθωρισμού και της νομισματικής σύσφιξης. Οι οικονομίες των χωρών του ΟΟΣΑ αναπτύχθηκαν με ετήσιο ρυθμό 1,6% το δεύτερο τρίμηνο του 2023, κατόπιν αύξησης του ΑΕΠ κατά 1,6% και στο προηγούμενο τρίμηνο και ανάπτυξης 3,3% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2022. Ο πληθωρισμός διατηρείται σε υψηλά επίπεδα, παρά την σημαντική αποκλιμάκωση που έχει καταγραφεί από πέρυσι. Η συνεχιζόμενη απόκλιση του πληθωρισμού από το επίπεδο στόχου στις περισσότερες χώρες, αυξάνει την πιθανότητα το κόστος χρήματος να παραμείνει υψηλό παγκοσμίως για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αν και το ενδεχόμενο ομαλής προσγείωσης των Ευρωπαϊκών οικονομιών παραμένει το πιθανότερο, η ανάγκη για σφιχτότερη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική σε συνδυασμό με την αυξανόμενη γεωπολιτική ένταση διατηρούν τον κίνδυνο μιας απότομης πτώσης στην οικονομική δραστηριότητα.
- **Ενίσχυση της ετήσιας εγχώριας ανάκαμψης στο +2,7% το δεύτερο τρίμηνο του 2023**, έναντι ανάπτυξης +2,0% στο προηγούμενο τρίμηνο, με ώθηση από την ανθεκτική στις πληθωριστικές πιέσεις κατανάλωση των νοικοκυριών (+3,2% y-o-y). Την δυναμική τους διατήρησαν οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, οι οποίες αυξήθηκαν ετησίως κατά 7,9%, ενώ λόγω της ετήσιας μείωσης των αποθεμάτων και το β' τρίμηνο του έτους (-26,6%), οι συνολικές επενδύσεις ενισχύθηκαν ετησίως οριακά κατά +0,2%. Οι εξαγωγές, οι οποίες αποτελέσαν το βασικό μοχλό της μεγέθυνσης του ΑΕΠ κατά το προηγούμενο τρίμηνο, αυξήθηκαν ετησίως οριακά κατά +0,1%, λόγω της σημαντικής κάμψης του ετήσιου ρυθμού μεγέθυνσης των εξαγωγών υπηρεσιών και της συρρίκνωσης των εξαγωγών αγαθών. Ηπιότερη, έναντι των εξαγωγών, επιβράδυνση σημείωσε ο ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης των εισαγωγών (+0,6%), με αποτέλεσμα την επιδείνωση του ελλείμματος του εξωτερικού ισοζυγίου.
- **Για το 2023, το ΙΟΒΕ διατηρεί την εκτίμηση του για ετήσια ανάπτυξη της τάξης του +2,4%** σε πραγματικούς όρους, λαμβάνοντας υπόψιν την επιβράδυνση της Ευρωπαϊκής οικονομίας, σε συνθήκες υψηλού πληθωρισμού, σφιχτότερης δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής και αβεβαιότητας. Ως προς τις συνιστώσες, η κατανάλωση αναμένεται να συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη, με ετήσια αύξηση +1,6%, σε συνδυασμό με την ετήσια ενίσχυση των επενδύσεων κατά +3,0% (πάγιες επενδύσεις +10,0%). Στον εξωτερικό τομέα, αναμένεται μικρή βελτίωση του υψηλού ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να αυξάνονται ετησίως το 2023 κατά +3,5% και +2,6% αντιστοίχως. **Για το 2024,**

το IOBE εκτιμά παρόμοια με φέτος σε μέγεθος ετήσια ανάπτυξη, της τάξης του +2,4%. Ως προς τις συνιστώσες, μόνο οι επενδύσεις αναμένεται να υπερβούν την φετινή τους επίδοση, με υψηλότερη ετήσια διεύρυνση το 2024 (+7,8%) ενώ η κατανάλωση αναμένεται να επιβραδυνθεί (+1,0%). Στον εξωτερικό τομέα, η ήπια βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αναμένεται να συνεχιστεί, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να αυξάνονται ετησίως το 2024 κατά +2,6% και +2,3% αντιστοίχως.

- Η **εκτέλεση του προϋπολογισμού** σε ταμειακή βάση κινήθηκε καλύτερα από τον στόχο για το πρώτο οκτάμηνο του 2023. Καταγράφηκε ετήσια αύξηση στα δημόσια έσοδα (+9,9%), λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας, του πληθωρισμού και των εισροών ANFAs που δεν είχαν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό του 2023. Σε ταμειακή βάση, την περίοδο Ιαν.-Αυγούστου 2023, ο Κρατικός Προϋπολογισμός κατέγραψε οριακό έλλειμμα 0,05% του ΑΕΠ (€92 εκατ.) και πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 2,5% του ΑΕΠ (€5,6 δισεκ.). Εν όψει της αναθεώρησης των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ αλλά και της ανάγκης επίτευξης συνετών πλεονασμάτων μεσο-μακροπρόθεσμα για την Ελλάδα, κρίνεται κρίσιμη η αποτελεσματική δημοσιονομική διαχείριση.
- Στο δεύτερο τρίμηνο του 2023 το **ποσοστό ανεργίας** παρουσίασε πτώση κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες, στο 11,2% από 12,4% ένα έτος νωρίτερα. Το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων στον ιδιωτικό τομέα το οκτάμηνο του 2023 ήταν θετικό κατά 280,8 χιλ. θέσεις εργασίας και υψηλότερο συγκριτικά με το θετικό ισοζύγιο του αντίστοιχου οκταμήνου του 2022 (+237,2 χιλ.). Οι τομείς με τη μεγαλύτερη ετήσια άνοδο στην απασχόληση ήταν οι Μεταφορές-Αποθήκευσης (+26,0 χιλ. απασχολούμενοι), Δραστηριοτήτων ανθρώπινης υγείας-Κοινωνικής μέριμνας (+14,8 χιλ.) και Χρηματοπιστωτικών-Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων (+14,6 χιλ.). Ο δείκτης μισθολογικού κόστους σημείωσε ετήσια αύξηση το β' τρίμ. 2023 κατά 4,3%. Η απασχόληση στο σύνολο του 2023 αναμένεται να επηρεαστεί θετικά από την θετική πορεία του τουρισμού, την ήπια άνοδο των εξαγωγών αγαθών, την αύξηση των επενδύσεων και την περαιτέρω αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης. Το ποσοστό ανεργίας το 2023 αναμένεται να διαμορφωθεί στην περιοχή του 11,0%. Οι παραπάνω παράγοντες θα επηρεάσουν την απασχόληση και το 2024 ενώ σε αυτούς θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η επίδραση του δημοσίου τομέα μέσω των προγραμμάτων κατάρτισης και απασχόλησης της Δ.ΥΠ.Α. και τον προγραμματισμό προσλήψεων μόνιμου προσωπικού στο Δημόσιο. Το ποσοστό ανεργίας το 2024 αναμένεται να διαμορφωθεί στην περιοχή του 10,5%.
- Ο **ρυθμός μεταβολής του ΓΔΤΚ** διαμορφώθηκε στο 3,8% το α' οκτάμηνο φέτος, από άνοδο 9,9% ένα έτος πριν. Η ενίσχυση των τιμών οφείλεται κυρίως στη θετική επίδραση της εγχώριας ζήτησης. Το IOBE εκτιμά ότι οι τιμές θα διατηρηθούν σε ηπιότερη ανοδική τροχιά στο σύνολο του τρέχοντος έτους, στην περιοχή του 4,3%, λόγω κυρίως της ανθεκτικότητας της καταναλωτικής ζήτησης. Για το 2024, ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή προβλέπεται πως θα ενισχυθεί με ρυθμό στην περιοχή του 2,6%, λόγω κυρίως των ενεργειακών αγαθών.
- Στο τρίτο τρίμηνο του 2023, ανακτήθηκε η **«επενδυτική βαθμίδα»** για το ελληνικό δημόσιο από ορισμένους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, έπειτα από 13 έτη. Η ενίσχυση της εμπιστοσύνης προς την Ελλάδα αντανακλάται στο ότι η άνοδος στις αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων το 2023 είναι ηπιότερη από την αντίστοιχη κρατικών ομολόγων στην Ευρωζώνη, με αποτέλεσμα να μειώνεται το σχετικό spread. Η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των διεθνών επενδυτών αποτελεί διαρκή και συστηματική διαδικασία η οποία είναι κρίσιμο να συνεχιστεί.

- Στο **τραπεζικό σύστημα**, μεταξύ των θετικών τάσεων, ξεχωρίζουν η βελτίωση οργανικής κερδοφορίας και η σταθερότητα των ιδιωτικών καταθέσεων. Στις αρνητικές εξελίξεις, επισημαίνεται η στασιμότητα στη μείωση των ΜΕΔ το 2023, η σημαντική αύξηση στο κόστος ιδιωτικού δανεισμού, αλλά και η κόπωση της πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις, με αμείωτη πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά. Μεταξύ των προκλήσεων, ξεχωρίζει η επιτάχυνση στην υλοποίηση του δανειακού σκέλους του «Ελλάδα 2.0».

Πίνακας 1. Μακροοικονομικές προβλέψεις ΙΟΒΕ (Οκτώβριος 2023)
(σε σταθερές τιμές, ετήσιες % μεταβολές, εκτός εάν αναγράφεται διαφορετικά)

	2022 (πραγμ.)	2023 (πρόβλεψη)	2024 (πρόβλεψη)
ΑΕΠ	5,9%	2,4%	2,4%
Κατανάλωση	5,5%	1,6%	1,0%
Ιδιωτική Κατανάλωση	7,8%	2,0%	1,4%
Δημόσια Κατανάλωση	-1,6%	0,6%	-1,0%
Ακαθάριστες Επενδύσεις	21,8%	3,0%	7,8%
Ακαθάριστες Πάγιες Επενδύσεις	11,7%	10,0%	10,0%
Εξαγωγές	4,9%	3,5%	2,6%
Εισαγωγές	10,2%	2,6%	2,3%
Ρυθμός πληθωρισμού	9,6%	4,3%	2,6%
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	12,4%	11,0%	10,5%

Κατά την παρουσίαση της Έκθεσης ο **Γενικός Διευθυντής του ΙΟΒΕ, Καθηγητής Νίκος Βέττας**, τόνισε ότι οι προκλήσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος θέτουν σε κίνδυνο τη θετική δυναμική της ελληνικής οικονομίας. Μεταξύ άλλων, σε σχέση με τις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον σημείωσε:

- Οι γεωπολιτικές εντάσεις ενισχύονται, με νέα ανάφλεξη στη Μέση Ανατολή, συντήρηση του πολέμου στην Ουκρανία, αναζήτηση ευρύτερης κατεύθυνσης παγκόσμιας ισορροπίας.
- Το διεθνές εμπόριο πιέζεται από τις γεωπολιτικές εξελίξεις, το κόστος χρήματος και η αβεβαιότητα επηρεάζουν τις επενδύσεις και το κέντρο βάρους της οικονομίας μετακινείται εκτός Ευρώπης.
- Καταγράφεται επιμονή του δομικού πληθωρισμού, διατήρηση υψηλών κεντρικών επιτοκίων στο ορατό μέλλον, έλλειμμα στις παρεμβάσεις στην πλευρά της προσφοράς.
- Συνεκτιμώντας τις ανάγκες πράσινης μετάβασης και τις δημογραφικές πιέσεις, προκύπτει πως η άνοδος του βιοτικού επιπέδου στην Ευρώπη εξαρτάται από την εφαρμογή αποτελεσματικότερων κανόνων, ενίσχυση των ικανοτήτων των εργαζομένων και ενσωμάτωση καινοτόμων τεχνολογιών στην παραγωγή.

Σε σχέση με τις εξελίξεις στην εγχώρια οικονομία, ο κ. Βέττας σημείωσε, μεταξύ άλλων:

- Η ελληνική οικονομία συνεχίζει να κινείται με θετικό πρόσημο. Ο εγχώριος ρυθμός μεγέθυνσης είναι υψηλότερος από ό,τι στις περισσότερες άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες, με σταδιακή αύξηση επενδύσεων και μείωση της ανεργίας.
- Η σταδιακή ανάκτηση της «επενδυτικής βαθμίδας» του δημοσίου, μετά από 13 έτη, αντανακλά την ενίσχυση της διεθνούς εμπιστοσύνης προς την Ελλάδα. Για τη διαφύλαξή της, δεν αρκεί η βραχυπρόθεσμη δημοσιονομική ισορροπία αλλά είναι σημαντική η ενδυνάμωση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας μεσοπρόθεσμα.
- Βραχυχρόνια, οι πιέσεις στο εξωτερικό περιβάλλον δημιουργούν προκλήσεις σε δύο από τις πιο κρίσιμες για τις προοπτικές ανάπτυξης μεταβλητές της οικονομίας μας, δηλαδή τις εξαγωγές και τις επενδύσεις.
- Η ελληνική οικονομία κινείται από χαμηλή βάση ως προς τις επενδύσεις και την εργασία, και αντιμετωπίζει υψηλότερες προκλήσεις μεσοπρόθεσμα, ιδίως ως προς το δημόσιο χρέος και το δημογραφικό. Καθώς η ανεργία μειώνεται, όπως και το επενδυτικό κενό, για περαιτέρω μεγέθυνση θα είναι αναγκαία η άνοδος της παραγωγικότητας και η προσέλκυση νέων πόρων.
- Για να υπάρξει συνεχιζόμενη και βιώσιμη άνοδος των εισοδημάτων, είναι απαραίτητο να υπάρξει στροφή σε δραστηριότητες υψηλής παραγωγικότητας που θα παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλή διεθνή ανταγωνιστικότητα. Πέρα από την ανάκαμψη τομέων που παραδοσιακά έχουν μεγάλη βαρύτητα για την οικονομία μας, όπως η αγορά ακινήτων και ο τουρισμός, κρίσιμο είναι να ενισχυθούν συστηματικά η μεταποίηση και κλάδοι υψηλής τεχνολογίας.
- Συνολικά, αλλαγές στο κράτος, τις υποδομές και τις βασικές υπηρεσίες, όπως η δικαιοσύνη και η εκπαίδευση, πρέπει να υποστηρίξουν την επιχειρηματικότητα, ιδίως στους καινοτόμους και εξωστρεφείς τομείς.